

Jordbruksutskottets betänkande

1981/82:40

om forskningen m. m. såvitt avser jordbruksdepartementets verksamhetsområde (prop. 1981/82:106 bilaga B)

Propositionen

I proposition 1981/82:106 bilaga B har regeringen föreslagit riksdagen att godkänna de allmänna riktlinjer för forskningsverksamheten m. m. inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde som angetts i propositionen.

I propositionen framhålls betydelsen av en fortsatt uppbyggnad av biologiskt grundad helhetskunskap om skilda produktionsåtgärders effekter i syfte att för de biologiska näringarna förena kraven på hög produktivitet och bättre resurshushållning. Vikten av att stödja grundläggande forskning om bl. a. markens ekologi, skogsförnyelse och skogsproduktion samt livsmedel betonas. Vidare understryks vikten av att stärka forskarutbildningens organisation för att skapa ett rekryteringsunderlag för bl. a. framtida forskning.

Motioner

Utskottet har funnit lämpligt att i detta sammanhang behandla följande sex under allmänna motionstiden 1982 väckta motioner berörande olika forskningsfrågor.

I motion 1981/82:800 av Anders Gernandt (c) yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande vikten av forskning och övriga åtgärder för betryggande förekomst av mineralämnen i odlingsjorden och jordbrukets produkter.

I motion 1981/82:872 av Anders Gernandt (c) yrkas, med hänvisning till vad som anförts i motion 1981/82:871, att riksdagen hos regeringen anhåller om åtgärder i syfte att främja studier och praktisk användning av spårämnen — främst selen — inom livsmedelssektorn.

I motion 1981/82:1441 av Stig Josefson m. fl. (c) yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om stöd till inhemsk odling av sojabönor.

I motion 1981/82:1442 av Marianne Karlsson (c) yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att resurser till ökad forskning kring dricksvatten och miljöns påverkan på kvaliteten av vattnet i förebyggande hälsosyfte anslås.

I motion 1981/82:1896 av Georg Andersson m. fl. (s, m, c, fp, vpk) yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att möjligheten att inrätta en renforskningsstation i Vindeln i enlighet med härom framlagt förslag i betänkandet (Ds 1980:18) Lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län snarast prövas.

I motion 1981/82:2106 av Anders Gernandt (c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande värdet av närmare studier av magneteffekter inom odling.

Utskottet

I föreliggande del av propositionen redovisas regeringens överväganden rörande vissa frågor som avser forskning inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde. Uppmärksamhet ägnas bl. a. åt frågor rörande planering, främst långsiktig sådan, och samverkan mellan olika delar av forskningssystemet. Vissa övergripande prioriteringar inom forskningsverksamheten på området läggs också fast.

Vad gäller planeringen framhålls att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) återkommande redovisar långsiktsplaner för sin verksamhet. Planerna, som spänner över relativt långa perioder, har utgjort referensram för särskilda, femåriga verksamhetsplaner. Lantbruksuniversitetet har i samband med sin anslagsframställning för budgetåret 1982/83 lagt fram en långsiktsplan inför 1990-talet och en verksamhetsplan för åren 1981–1986. Det erinras också om att skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR) nyligen omorganiserats (prop. 1980/81:129, JoU 1980/81:27, rskr 1980/81:336). I samband därmed har den långsiktiga forskningsplaneringen blivit ett viktigt instrument i rådets forskningsstödjande verksamhet. Vidare har rådet fått ett vidgat ansvar vad gäller energiforskning, livsmedelsforskning och vattenbruk. I sammanhanget nämns också de ramprogram för olika branschforskningsfrågor som förekommer inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde.

Sammanfattningsvis anser jordbruksministern att kraven på långsiktig planering är relativt väl tillgodosedda vad gäller nu berörd forskning.

Det anförs emellertid att den långsiktiga planeringen liksom inom andra områden oftast är begränsad till den inom resp. forskningsinstitution bedrivna forskningen. Vad som därför i första hand bör åstadkommas inom jordbruksdepartementets forskningssektor är enligt propositionen en bättre samverkan mellan skilda forskningsorgan vid planläggning av forskningen. Behovet av samverkan mellan olika forskningsinstitutioner exemplifieras med förhållandena inom bl. a. livsmedelsforskningen, som spänner över vida fält innefattande ett stort antal specialdiscipliner. Flera myndigheter har i dag till uppgift att hålla sig underrättade om och samarbeta inom livsmedelsforskningen. Så har t. ex. livsmedelsverket nära

samarbete med styrelsen för teknisk utveckling (STU), olika forskningsråd och forskningsrådsnämnden (FRN), SLU samt övriga universitet och institut.

I viss utsträckning förekommer redan samverkan mellan olika forskningsorgan. Det pekas i propositionen på bl. a. samordningen av forskningen mellan skilda institutioner och över fakultetsgränser vid SLU. Samförläggning av forskningsinstitutioner tillhörande skilda myndigheter förekommer också.

Enligt jordbruksministerns mening skulle också ytterligare effektivitetsvinster kunna uppnås om forskningsplaneringen i ökad utsträckning kunde avse hela kedjan från råvaran via förädlingsindustrin till marknaden samt slutlig avfallshantering.

Utskottet finner ingen anledning till erinran mot vad föredraganden anfört i nu förevarande avseenden.

I fråga om övergripande prioriteringar på forskningsområdet anför jordbruksministern inledningsvis att bristen på kunskap om de grundläggande sambanden mellan olika processer i de biologiska systemen och deras omgivning blivit allt tydligare och allvarligare ju snabbare skogsbruket och jordbruket utvecklats i tekniskt och ekonomiskt hänseende. Detta gäller såväl förhållandena i Sverige som internationellt. I konkurrensen med projekt av mer tillämpad inriktning har de grundläggande problemställningarna haft svårt att hävda sig. Detta har främst gällt skogsforskningen. En ändring härvidlag är dock numera på väg. I samband med SJFR:s organisationsförändring ändrades rådets instruktion. Rådets forskningsstödjande verksamhet kommer därmed att inriktas på stöd till mer grundläggande och långsiktig forskning. Det är enligt jordbruksministerns mening viktigt att en fortsatt, allmän satsning sker på grundläggande forskning vid sidan av tillämpade frågeställningar, vilka för sin lösning kan kräva mer djupgående, riktad forskning.

Utskottet delar jordbruksministerns uppfattning när det gäller stödet till den grundläggande forskningen.

Mot bakgrund bl. a. av en av forskningsrådsnämnden (FRN) framlagd rapport om förslag till övergripande innehållsliga prioriteringar inom forskningen samt den långsiktsplan inför 1990-talet som SLU lagt fram i samband med sin anslagsframställning för budgetåret 1982/83 gör jordbruksministern vissa markeringar av de frågor som han inom sitt ansvarsområde bedömer vara mest väsentliga under den period som föreliggande forskningsproposition avser. De synpunkter, som jordbruksministern därvid anför, innebär sammanfattningsvis följande.

En ökad produktivitet inom jord- och skogsbruket får inte innebära att naturresurserna överexploateras och miljön skadas. Bevarandet av markens produktionsförmåga är av väsentlig betydelse för jordbruket och skogsbruket. De eventuella möjligheterna eller nödvändigheten av att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel och handelsgödsel

med bibehållande av hög produktivitet är av avgörande betydelse för både skogs- och jordbruket. Insatser rörande markens ekologi bör sålunda utgöra en strategisk forskningssatsning. Det är naturligt att SJFR får huvudansvaret härför i nära samarbete med SLU.

Framtida resurser för forskningen måste i ökad utsträckning tillföras områden av särskild betydelse för svensk skogsnärings framtida konkurrenskraft. Skogsförnyelse- och skogsproduktionsforskning bör därvid ges hög prioritet.

Vidare är det väsentligt att forskningen belyser de samhällsekonomiska konsekvenser av olika handlingsalternativ som kan uppställas för skogsbruket. Det är också viktigt att studier utförs rörande de ekonomiska förutsättningarna för olika intressenter att nyttiggöra skogen. Härvid bör speciell uppmärksamhet riktas mot de ekonomiska förutsättningarna för det kombinerade skogs- och jordbruket.

Sverige måste kunna utveckla produkter som efterfrågas inte minst på exportmarknaden. Detta gäller även inom jordbruket och skogsbruket. Därvid blir även marknadskunskandet betydelsefullt. Detta är svagt utvecklat framför allt när det gäller jordbruksprodukter. Detta område bör därför ges ökad prioritet inom ramen för de resurser som tillförs forskningen och utbildningen på jord- och skogsbrukets område.

Det förutsätts vidare att behovet av forskning och försök på trädgårdsområdet ägnas fortsatt uppmärksamhet av SLU i dess prioriteringar.

Vikten av forskning på energiområdet understryks starkt. Forskningen bör inriktas mot nya och förnybara energikällor inom jord- och skogsbruket. Forskningen kring energisparverksamheten inom de biologiska näringarna bör också intensifieras.

Ytterligare satsningar bör göras inom livsmedelsområdet. Beredskaps- och säkerhetsaspekterna bör ägnas ökad uppmärksamhet mot bakgrund av att utvecklingen inom svensk livsmedelsindustri har gett ett sårbart system med stora risker för störningar genom avspärning eller energiavbrott.

Utvecklingen inom den moderna djurhållningen har inte varit problemfri från djurhälsosynpunkt. Djurens hållbarhet och motståndskraft mot sjukdomar har i flera avseenden utvecklats i negativ riktning. Forskning är därför viktig på detta område för att undvika de ansenliga produktionsförluster genom olika djursjukdomar som animalieproduktionen årligen får vidkännas.

Särskilt betonas vikten av en helhetssyn på forskningen. Bl. a. är det väsentligt att forsknings- och utvecklingsarbetet samt problemformuleringar sker med utgångspunkt i hur hela produktionskedjan ser ut.

Familjelantbrukets avgörande betydelse för vår livsmedelsproduktion gör att de problem som undersöks och de lösningar som tas fram bör hämtas från och anpassas till denna företagsform. De kombinerade lantbruksföretagens problem bör även ägnas ökad uppmärksamhet.

Utskottet har inte något att invända mot de förslag till övergripande innehållsmässiga prioriteringar som läggs fram i propositionen beträffande forskningen inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde. Inte heller har utskottet något att erinra mot vad i förevarande propositionsavsnitt i övrigt anförts. Utskottet vill bl. a. understryka jordbruksministerns uttalande att en väl fungerande och kvalitativt högtstående forskarutbildning är angelägen för lantbruksuniversitetet och de biologiska näringarna. I sammanhanget vill utskottet liksom jordbruksministern framhålla, att en fortsatt utveckling av det nordiska samarbetet, särskilt när det gäller ett regelbundet utbud av kvalificerade doktorandkurser, måste ges hög prioritet.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för forskningsverksamheten m. m. inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde som angetts i proposition 1981/82:106 bilaga B.

Utskottet övergår härefter till att behandla några under allmänna motionstiden i år väckta motioner beträffande vissa speciella forskningsfrågor.

I motion 800 betonas vikten av forskning och övriga åtgärder för betryggande förekomst av mineralämnen i odlingsjorden och jordbrukets produkter. Motionären påpekar att brist på såväl som överskott av livsnödvändiga mineral- och spårämnen ger störningar i växt- och djurproduktion med sekundära effekter på folkhälsan i ett långsiktigt perspektiv. Enligt motionen är bl. a. effekten av sur nederbörd på humusfunktionen och humus förmåga att omsätta spårämnen ofullständigt kända. Vidare framhålls att det är ofullständigt känt hur spårämnesinnehållet i livsmedel påverkas av olika processer inom livsmedelshanteringen.

Utskottet kan för sin del vitsorda att motionären berör viktiga problem om vilka ökad kunskap är angelägen. De upptagna frågorna faller också inom ett par av de i den nyss behandlade forskningspropositionen högt prioriterade områdena, nämligen markens ekologi och livsmedelsforskningen. En forskningsplanering som avser hela produktionskedjan från råvaran via förädlingsindustrin till marknaden etc. svarar väl mot tankegångarna i nu berörda motion. Det bör i sammanhanget vidare erinras om att den år 1979 tillsatta utredningen om användning av kemiska medel i jord- och skogsbruket enligt sina direktiv bl. a. har till uppgift att pröva behovet av ytterligare forskning, försök och utvecklingsarbete i syfte att få fram alternativa produktionsmetoder. Möjligheterna till ökade insatser inom bl. a. växtförädling, biologisk bekämpning och alternativ odlingsteknik bör därvid övervägas och erforderliga förslag läggas fram. En motion med motsvarande yrkande som det nu föreliggande överlämnades förra året på utskottets förslag till utredningen. Utskottet finner under nu angivna förhållanden ingen anledning påfordra någon riksdagens ytterligare

åtgärd med anledning av motion 800.

Behovet av forskning rörande spårämnens roll i livsprocessen berörs även i motion 871 och den därtill hörande följdmotionen 872. I den sistnämnda begär motionären sålunda åtgärder i syfte att främja studier och praktisk användning av spårämnen, främst selen, inom livsmedelssektorn. Enligt motionären har en ökad medvetenhet — inte minst hos allmänheten — om betydelsen av dietens roll för en god hälsa fokuserat intresset på betydelsen av brist på ett eller flera spårämnen i dieten för uppkomst av ohälsa. Förevarande motioner syftar till att fästa uppmärksamheten på selenets betydelse bl. a. i normalkosten och som ett värdefullt kosttillskott.

Enligt vad utskottet inhämtat är frågan om användning av selen som tillskott till kosten f. n. föremål för uppmärksamhet inom statens livsmedelsverk. Vissa experimentella undersökningar rörande selen sker bl. a. vid verkets toxikologiska laboratorium. Samråd med socialstyrelsen äger vidare rum i frågan. Livsmedelsverket torde inom en nära framtid framlägga sina rekommendationer i ämnet. Mot angiven bakgrund finner utskottet det inte nödvändigt med någon riksdagens ytterligare åtgärd med anledning av motion 872.

Enligt motion 2106 framkommer genom spridda tidningsuppgifter — som i många fall förefaller att vara grundade på vetenskapligt material — att det i olika länder har gjorts framgångsrika försök med magneteffekter inom växtodlingen. Vid uppgifter rörande de olika förfaringsätten har det vanligen meddelats skördeökningar med upp till 30 %. Även i södra Sverige (Laholm) har försök utförts med — enligt uppgift — gott resultat. Enligt motionärens mening kan det vara av värde för svenskt lantbruk och växtodlare i mindre skala att man i central instans studerar hithörande förhållanden. Rimligtvis bör kapacitet kunna avdelas för att åtminstone studera den rapportering från utlandet som avhandlar försök med magneteffekter inom odlingstekniken.

Utskottet har tidigare i detta betänkande uttalat sig för att forskning rörande markens ekologi bör särskilt prioriteras. Ökade kunskaper om förutsättningarna för odling och vård av skogsbruksmarker och jordbruksmarker är sålunda av avgörande betydelse för de biologiska näringarna och miljövården. Som i det föregående framhållits är det naturligt att SJFR får huvudansvaret härför i nära samarbete med SLU. Såvitt gäller bevakningen av forskningen i andra länder på skogs- och jordbrukets område faller denna närmast på SLU.

Någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida med anledning av föreliggande motionsyrkande finner utskottet inte erforderlig.

I motion 1441 erinras om att det sedan slutet av 1930-talet sker en förädling av sojabönor i vårt land. F. n. finns enligt motionen tre godkända sorter i den svenska rikssortlistan, som dock odlas i mycket begränsad

omfattning. Enligt motionärerna vore det önskvärt om vi här i landet kunde få till stånd en viss fältmässig odling. Det främsta hindret för en automatisk utveckling är emellertid det gap som i nuläget råder mellan världsmarknadspriset på sojabönor och det pris som de svenska odlarna kräver för att få en intäkt som ligger i nivå med övriga grödor. I motionen yrkas på stöd av statsmedel till en inhemsk odling av sojabönor, som i inledningsskedet lämpligen kunde omfatta 50 ha.

Utskottet vill nämna att en kontinuerlig forskning bedrivs i vårt land för att förädla fram lämpliga sojabönsorter. Bidrag till denna förädlingsverksamhet har tidigare under en följd av år anvisats över statsbudgeten. Under senare år har medel till verksamheten anvisats från den till lantbruksstyrelsen knutna växtförädlingsnämnden, som för innevarande budgetår har anslagit drygt 200 000 kr. för fortsatt forskning på området.

Ytterligare överväganden torde krävas innan man närmare kan bedöma förutsättningarna för en mera fältmässig odling av sojabönor i vårt land. Dessutom måste en bedömning ske om andra typer av proteinväxter är mer lämpade för våra förhållanden och vilken typ av växtprotein som från kostsynpunkt är lämpligast.

Utskottet vill erinra om att riksdagen av angivna skäl förra året lämnade ett motionsyrkande motsvarande det nu behandlade utan åtgärd. Utskottet finner inte skäl att nu påkalla något ändrat ställningstagande från riksdagens sida i frågan. Motion 1441 avstyrks därför.

I motion 1442 hemställs att resurser i förebyggande hälsosyfte anslås till ökad forskning kring dricksvatten och miljöpåverkan på kvaliteten av vattnet. I motionen anförs att det dricksvatten som tillhandahålls ofta innehåller höga halter av järn, mangan och humus som kan ge färg, smak och grumlighet. I vissa områden innehåller grundvattnet höga halter av fluorid och radon. Ökad försurning tillför vatten tungmetaller från marken. Från befintliga avlopp tillförs ytterligare kvalitetsförsämrande tillsatser till vattentäkterna. Motionären framhåller att forskning kring vårt dricksvatten under många år har haft mycket låg prioritet under det att vattenvården i stort ensidigt inriktats på lätt iakttagbara miljöeffekter.

Utskottet vill hänvisa till att även ifrågavarande forskningsprojekt faller inom ett av de områden, nämligen livsmedelsforskning, som i enlighet med vad i det föregående anförts bör särskilt prioriteras i den fortsatta forskningsplaneringen. Frågan om forskning rörande dricksvattnet har nyligen aktualiserats så till vida att naturvårdsverket i sin anslagsframställning under ett nytt projektområde för miljövårdsforskning redovisat ett detaljerat forskningsprogram rörande dricksvattenkvalitet och hälsa. Programmet har utformats gemensamt av livsmedelsverket, socialstyrelsen, vatten- och avloppsföreningen och naturvårdsverket. Syftet med motion 1442 torde därför bli tillgodosett utan särskilt initiativ från riksdagens sida. Motionen bör därför lämnas utan ytterligare åtgärd.

I motion 1896 som underskrivits av representanter för samtliga fem riksdagspartier föreslås att riksdagen hos regeringen begär att möjligheten att inrätta en renforskningsstation i Vindeln snarast prövas. Motionärerna hänvisar i sammanhanget till det förslag härom som framlagts av utredningen med uppdrag att utreda frågan om lokalisering av ny verksamhet till Västerbottens län (Ds B 1980:18). Utskottet vill med anledning härav anföra följande.

I samband med att riksdagen år 1971 antog nu gällande rennäringslag fattade riksdagen även beslut om olika åtgärder för att främja renskötsel. Bl. a. infördes vissa nya bestämmelser rörande statens medverkan och ekonomiska stöd till rennäringens rationalisering. I fråga om forskning och försök på rennäringens område anfördes i proposition 1971:51 att rennäringen genom rationalisering skulle komma att bättre kunna utnyttja forskningsresultaten. Samtidigt blev näringen mer beroende av forskningens framsteg. Det ansågs angeläget att tyngdpunkten i forskningsverksamheten lades på målforskning, som kunde väntas ge påtagliga och snabba rationaliseringsvinster. Verksamhetens inriktning borde därför närmast jämföras med den som gäller för lantbrukshögskolans försöksverksamhet. Riksdagsbeslutet innebar att huvudmannskapet för renforskningen fördes över från lantbruksstyrelsen till lantbrukshögskolan. Vidare inrättades en tjänst som statsagronom vid lantbrukshögskolan samt en tjänst som statsveterinär vid statens veterinärmedicinska anstalt. För renforskningsverksamheten disponerar SLU f. n. lokaler dels vid en renforskningsstation i Kuolpavare, dels i Röbbäcksdalen vid Umeå. Lokalerna har av SLU bedömts som otillräckliga, och den lokalmässiga uppsplittringen har framstått som hämmande för verksamheten. Renforskningens organisation och lokalisering har därför varit föremål för en utredning inom SLU, vilken ledde till att SLU år 1977 gjorde en framställning till regeringen om byggande av en renforskningsstation i Vindeln. I avvaktan på att frågor om samordning m. m. av renforskningen i Norge, Finland och Sverige närmare utretts lades detta förslag åt sidan. Formerna för det nordiska samarbetet beträffande renforskningen är nu fastlagda, och ett särskilt organ – Nordiskt organ för renforskning (NOR) – är sedan ett års tid etablerat. Uppgiften för NOR är att samordna nationella forskningsinsatser. NOR har inga egna forskningsresurser. En förutsättning för det nordiska samarbetet beträffande renforskningen är att det finns nationella forskningsresurser inkl. funktionella forskningsstationer. Enligt SLU:s långtidsplan bör renforskningen få en samnordisk lösning. Detta har också rekommenderats vid en rektorskonferens år 1981 på Island med deltagande från de nordiska lantbrukshögskolorna. NOR har för sin del avgett en rekommendation om att en renforskningsstation bör byggas i Vindeln.

Utskottet anser att det nu är tid att föra frågan om förstärkning av resurserna för renforskningen i vårt land framåt. Det är bl. a. angeläget att tillse att forskningen och försöksverksamheten på rennäringens område

får godtagbara lokalresurser. Förhållandena är som framgår av SLU:s uttalanden inte bra f. n. Det framhålls i utredningen om ny sysselsättning i Västerbotten att etablerandet av en ny renforskningsstation i Vindeln skulle bli av stor betydelse för rennäringen. Utskottet delar denna uppfattning och vill för sin del biträda motionsyrkandet om att möjligheterna att inrätta en sådan station snarast prövas. Som framgår av vad utskottet i annat sammanhang anfört (JoU 1980/81:18, p. 2) kan sambandet med annan viktig verksamhet på området, såsom den centrala rennäringsskötningen, ha viss betydelse vid dessa överväganden. Det bör emellertid ankomma på regeringen att närmare bestämma hur den förordade prövningen bör genomföras.

Vad utskottet här anfört med anledning av motion 1896 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet hemställer

1. beträffande *forskningsverksamheten m. m. inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde*
att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer som angetts i proposition 1981/82:106 bilaga B,
2. beträffande *mineral- och spårämnen i jordbrukets produkter*
att riksdagen lämnar motion 1981/82:800 utan ytterligare åtgärd,
3. beträffande *grundämnet selen i kosten*
att riksdagen lämnar motion 1981/82:872 utan ytterligare åtgärd,
4. beträffande *stöd till odling av sojabönor*
att riksdagen lämnar motion 1981/82:1441 utan ytterligare åtgärd,
5. beträffande *forskning om dricksvatten*
att riksdagen lämnar motion 1981/82:1442 utan ytterligare åtgärd,
6. beträffande *lokalisering av en renforskningsstation i Vindeln*
att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1896 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
7. beträffande *magneteffekter inom odling*
att riksdagen lämnar motion 1981/82:2106 utan ytterligare åtgärd.

Stockholm den 11 maj 1982

På jordbruksutskottets vägnar
SVANTE LUNDKVIST

Närvarande: Svante Lundkvist (s)*, Börje Stensson (fp), Grethe Lundblad (s), Hans Wachtmeister (m), Åke Wictorsson (s), Filip Johansson (c)*, Gunnar Olsson (s), Sven Eric Lorentzon (m), Märta Fredrikson (c), Martin Segerstedt (s), Esse Petersson (fp), Lennart Brunander (c), Wivi-Anne Radesjö (s)*, Ingvar Eriksson (m) och Margareta Winberg (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Särskilt yttrande

Svante Lundkvist, Grethe Lundblad, Åke Wictorsson, Gunnar Olsson, Martin Segerstedt, Wivi-Anne Radesjö och Margareta Winberg (alla s) anför:

I vår motion 1981/82:1915 har vi begärt en översyn av jordbrukspolitiken. Vi pekar där på behovet av att sätta in jordbrukspolitiken i ett vidare livsmedelspolitiskt perspektiv. Det är av stor vikt att förädlingsleden och livsmedelsproduktionen prövas i detta sammanhang. Samma sak gäller det ökande internationella beroendet och möjligheterna att utveckla en egen nationell livsmedelsteknologi. Översynen av jordbrukspolitiken skall också omfatta konsumentinflytandets utveckling. Enligt vår uppfattning är detta frågor som måste ägnas särskild uppmärksamhet i den framtida forskningsverksamheten.